

การสร้างมวชนสนับสนุนงานด้านการข่าว กองทัพบกที่ 1 ในขั้นตอนการรวบรวมข่าวสาร

พ.อ.นิธิส เปลี่ยนปาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พันเอกนิธิส เปลี่ยนปาน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(พันเอก ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พันเอก ดร.สนธิ นวกุล)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(พันโท ดร.อรรถเดช ประทีปอุษานนท์)
..... กรรมการ
(พันเอก ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ)
..... กรรมการ
(พันเอก ดร.สนธิ นวกุล)
..... กรรมการ
(ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล จริตควร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 11 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดียิ่งของ พ.อ.ธานี ลุยฉาย โดยเฉพาะการให้แนวความคิดในเรื่องงานมวลชน และงานด้านการข่าว ซึ่งเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกลมกลืนซึ่งกันและกัน อีกทั้งคำปรึกษาที่ดีต่อแนวความคิดในการพัฒนาผู้ให้ข่าวสารของ พ.อ.นิรันดร สมุทรสาคร และการช่วยเหลือ ในเรื่องการค้นหาเอกสารอ้างอิงของ พ.ท.ปทสิน แก้วสมบุญ รวมทั้งน้อง ๆ ฝ่ายเสนารธิการและนายสิบ ในกองข่าว กองทัพภาคที่ 1 ทุกคน ซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การสร้างมวลชนสนับสนุนงานด้านการข่าว กองทัพภาคที่ 1 ในขั้นตอนการรวบรวมข่าวสาร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความรู้, คำชี้แนะและการเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก พ.อ.ดร. นเรศน์ วงศ์สุวรรณ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รวมถึง พ.อ.ดร.สนธิ นวกุล, ว่าที่ ร.ต. ดร.เอกวิทย์ มณีธร และ ผศ.ดร.ธัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำอย่างดี เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลอันมีค่ายังสำหรับการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดนี้ คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บิดา-มารดา ทั้งของ ผู้วิจัยและภริยา รวมถึงบุคคลทั้ง 3 ที่คอยให้กำลังใจ และยอมเสียสละเวลา เพื่อให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จด้วยดี นั่นคือ ภริยา, ลูกชาย และลูกสาวของผู้วิจัย

พ.อ.นิธิส เปลี่ยนปาน

48926456: สาขาวิชา: การจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง; ร.ม. (การจัดการทรัพยากร
เพื่อความมั่นคง)

คำสำคัญ: ความมั่นคง/ การสร้างมวลชนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข่าวสารของกองทัพภาคที่ 1

พ.อ.นิธิศ เปี่ยนปาน: การสร้างมวลชนสนับสนุนงานด้านการข่าว กองทัพภาคที่ 1

(MASSES MANIPULATION TO SUPPORT INTELLIGENCE IN INTELLIGENCE

COLLECTING PROCESS OF 1st ARMY AREA) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: พันเอก นเรศน์
วงศ์สุวรรณ, กศ.ด., พันเอก สนธิ นวกุล, Ed.D. และว่าที่เรือตรี เอกวิทย์ มณีธร, ร.ด. 108 หน้า.

ปี พ.ศ. 2550.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้ให้ข่าวสารซึ่งมีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตาม
กระบวนการทำงานการข่าวกองทัพภาคที่ 1 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 กระบวนการ คือ
กระบวนการคัดเลือก กระบวนการพัฒนา และ กระบวนการธำรงรักษาสถานภาพผู้ให้ข่าวสาร
ผลการวิจัยพบว่า การสร้างมวลชนเพื่อสนับสนุนงานการข่าว กองทัพภาคที่ 1 ใน
ขั้นตอนการรวบรวมข่าวสารนั้น มีประเด็นที่สำคัญในแต่ละกระบวนการคือ กระบวนการคัดเลือก
มีขั้นตอนย่อยอีก 5 ขั้นตอน ซึ่งเริ่มจากการหมายตัว การหาข้อมูลขั้นต้น การชักชวน/ ทาบทาม
การสัมภาษณ์ และการตรวจสอบภูมิหลังหรือตรวจสอบประวัติ ความสำเร็จของการกระบวนการ
คัดเลือก อยู่ที่ขั้นการชักชวน/ ทาบทาม ซึ่งต้องใช้ทักษะความรู้และผู้มีประสบการณ์ โดยใช้
แรงจูงใจเป็นประเด็นในการชักชวน สำหรับขั้นการหมายตัว ต้องกระทำโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน
และสอดคล้องกับแผนรวบรวมข่าวสารของหน่วยที่กำหนดไว้ กระบวนการพัฒนามวลชนเพื่อเป็น
ผู้ให้ข่าวสารนั้น มีขั้นตอนย่อย ๆ 4 ขั้นตอน คือ การปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมี
ผู้ให้ข่าวสาร การอบรมจัดขึ้นเพื่อแนะนำความรู้ วิธีการ และเครื่องมือในการรวบรวมข่าวสารให้
ปลอดภัย การฝึกปฏิบัติในสถานที่จริงเพื่อทดสอบการรวบรวมข่าวสาร และการประเมินผลเพื่อ
ทดสอบการเป็นผู้ให้ข่าวสาร กระบวนการสุดท้ายคือ กระบวนการธำรงรักษาผู้ให้ข่าวสาร ซึ่งมี
ประเด็นที่สำคัญ 5 ประเด็นเรียงลำดับการให้ความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ การรักษาความ
ปลอดภัย เป็นเรื่องที่ต้องเน้นย้ำและชี้แจงทำความเข้าใจตลอดการอบรม ประเด็นการจ่าย
ค่าตอบแทนแก่ผู้ให้ข่าวสาร กระทำได้ 2 วิธี คือ จ่ายเป็นครั้งคราว และเหมาจ่ายซึ่งทั้งสองวิธีต้อง
ตกลงกันก่อนให้เรียบร้อย ประเด็นการสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ควรจัดกิจกรรมให้ผู้ให้
ข่าวสารมีโอกาสมาพบปะกับครูฝึก หรือพบปะกับผู้ให้ข่าวสารด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ ประเด็นการ
ให้เกียรติยกย่อง สามารถกระทำได้ 2 แบบ คือกระทำแบบเป็นทางการคือ การประกาศยกย่องให้

เกียรติ หรือมอบเหรียญรางวัลแสดงความสามารถในการรวบรวมข่าวสาร กระทำแบบไม่เป็นทางการ คือการแสดงออกด้วยการปฏิบัติ ด้วยวาจาหรือการต่าง ๆ ต่อผู้ให้ข่าวสารในทุกครั้งที่พบ และประเด็น การให้กำลังใจ สามารถกระทำได้ในทุกโอกาส ซึ่งอาจเป็นครูฝึกให้กำลังใจแก่ผู้ให้ข่าวสาร หรือผู้ให้ข่าวสารให้กำลังใจกันเอง ทั้งนี้ในการธำรงรักษาองค์พัฒนาที่ 1 ควรจัดให้มีสำนักงานย่อย ๆ ขึ้นมา เพื่อเป็นสถานที่พบปะแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือจัดกิจกรรมของผู้ให้ข่าวสาร สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ องค์พัฒนาที่ 1 ควรจัดทำและปรับปรุงแผนรวบรวมข่าวสาร ให้ทันสมัย/ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบและเป้าหมาย จากนั้นจัดตั้งเครือข่ายผู้ให้ข่าวสารให้ครอบคลุมพื้นที่ และบูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการพัฒนากระบวนการและ การเข้ามามีส่วนร่วมกับส่วนราชการและภาคประชาชน ให้ใช้งานด้านกิจการพลเรือนงานด้านการข่าว รวมถึงขยายผลเครือข่ายผู้ให้ข่าวสาร ไปสู่หน่วยขึ้นตรงองค์พัฒนาที่ 1 ให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้ให้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และประเมินผลจัดลำดับความสามารถผู้ให้ข่าวสารทุกปี เพื่อคัดเลือกผู้มีประวัติดีเยี่ยมเข้าสู่กระบวนการพัฒนาขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

48926456: MAJOR: RESOURCE MANAGEMENT FOR SECURITY; M.A.
(RESOURCE MANAGEMENT FOR SECURITY)

KEYWORDS: SECURITY/ MASSES MANIPULATION TO SUPPORT INTELLIGENCE
DISTRIBUTED BY 1st ARMY AREA

COL.NITIS PLIANPAN: MASSES MANIPULATION TO SUPPORT
INTELLIGENCE IN INTELLIGENCE COLLECTING PROCESS OF 1st ARMY AREA.

ADVISORY COMMITTEE: COL. NARET WONGSUWAN, Ed.d., COL. SONTI
NAVAKUL, Ed.D. AND ACTING SUB.LT. EKKAVIT MANEETHORN, Ph.D. 108 P. 2007.

This research has appreciated the qualitative paradigm with the purpose of studying the characteristics of the informants, which can be categorized into general and specific qualifications as envisioned by the First Region Army. The research is composed of three educational processes. The first process is the recruitment aiming to recruit the informants, while the second and third aim to develop and maintain the status of the informants respectively.

The research results reveal that the mass formation to support the intelligence service of the First Region Army in the process of information collection involves a number of sub - processes.

The process of recruitment contains five different sub - processes; namely designation, initial survey, influence or approach, interview, and background checkup. The success of this process depends on the sub - process of influencing and approaching, which requires skillful and experienced individuals using motivation as means of recruiting. As for the process of designation, it must be conducted with a clear objective and must be compatible with the appointed plan of information collection. The process of developing masses to become informants contains 4 sub - processes: orientation - to clarify the reasons why the army has to have informants; coaching - to provide knowledge, procedures, and tools used to safely gather information; practice in actual situation - to practice gathering information; and evaluation - to test and evaluate informant performance. The process of informant maintenance consists of five sub - processes ranging from the most to the least important ones. The first and most important sub - process is security which should be emphasized and clarified through out the training. The second sub - process is remuneration which can be done in two ways - installments or full

upon in advance which way to be chosen. The third is to build a continuing relationship done through activities aiming to provide the opportunities for the informants to meet with trainers and meet among themselves regularly. The fourth is accreditation which can be done either formally or informally. In the formal approach, the accreditation announcement or an medal are presented to the informants. In the informal approach, trainers express accreditation towards the informants through words and gestures on every occasion the meet. Regarding encouragement, it can be done in any circumstance whether the trainers provide encouragement to the informants of the informants provide encouragement among themselves.

To maintain the informants, the First Region Army should arrange office branches serving as places for the informants to exchange information and to create activities. As for the policy guidelines, the First Region Army should develop and update the plan for information collection and the plan should cover the responsible areas and targets. Furthermore, the Army should set up the informant network by means of developing the network system and enhancing the cooperation between people and bureaucratic sections with the purpose of not only using civil sections to lead Intelligence service, but also expanding the results of the informant network to the responsible areas directly under the First Region Army.

Finally, retraining courses should be consistently arranged in order to provide the informants with new knowledge. Also, an evaluation should be done annually to rank the performance of the informants. The informants with high performance will be selected to join the higher efficient process of development.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ระบบงานข่าวกรองของกองทัพบก.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่ายงานข่าวหรือแหล่งข่าวเพื่อสนับสนุนงาน	
ด้านความมั่นคง.....	16
นโยบายของงานด้านการข่าวกองทัพบกที่ 1.....	32
ยุทธศาสตร์การป้องกันคุกคามรูปแบบใหม่.....	35
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์.....	37
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดความรู้.....	49
สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	55
3 วิธีการวิจัย.....	58
การกำหนดที่มาของแหล่งข้อมูลการศึกษา.....	59
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กรอบแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
การสร้างกระบวนการคัดเลือกสมาชิกมูลนิธิมวชนทัฬภาค 1 ก่อนพัฒนา เป็นผู้ให้ข่าวสาร	65
การสร้างกระบวนการพัฒนาสมาชิกมูลนิธิมวชนทัฬภาค 1 เพื่อเป็น ผู้ข่าวสาร	70
การสร้างกระบวนการชำระรักษาสถานภาพ สมาชิกมูลนิธิมวชนทัฬภาค 1 เพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง	79
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผล	86
ความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องของกระบวนการแต่ละขั้นตอน	91
วัฏจักรมวชน	93
ข่ายประสานงาน/ รายงานของผู้ให้ข่าวสาร	95
ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย	110

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2-1 แสดงวงรอบข่าวกรอง.....	10
7-1 แสดงวัฏจักรมวลชน.....	95
7-2 แสดงข่ายประสานงาน/ รายงานของผู้ให้ข่าวสาร	96
7-3 แสดงแนวทางการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	99